

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha č. 1

Mapa 1: Aktuální podrobná mapa obce Senetářov *(Zdroj: www.mapy.cz)*

Mapa 2: Aktuální podrobná mapa obce Rudice *(Zdroj: www.mapy.cz)*

Příloha č. 2

Mapa 3: Mapa Chráněné krajinné oblasti Moravský kras *(Zdroj: AOPK ČR)*

Příloha č. 3

Vzorový dotazník pro obyvatele obcí Senetářov a Rudice *(Zdroj: vlastní zpracování)*

Příloha č. 4

Grafy: Grafické zobrazení výsledků dotazníkového šetření v obci Senetářov
(Zdroj: vlastní zpracování)

Grafy: Grafické zobrazení výsledků dotazníkového šetření v obci Rudice
(Zdroj: vlastní zpracování)

Příloha č. 5

Kompletní charakteristika oblasti - obec Senetářov

Kompletní charakteristika oblasti - obec Rudice

Příloha č. 6

Historické fotografie obce Senetářov a okolí *(Zdroj: Kronika obce Senetářov)*

Aktuální fotografie obce Senetářov a okolí *(Zdroj: vlastní fotografie)*

Příloha č. 7

Historické fotografie obce Rudice a okolí *(Zdroj: Kronika obce Rudice)*

Aktuální fotografie obce Rudice a okolí *(Zdroj: vlastní fotografie)*

Příloha č. 1

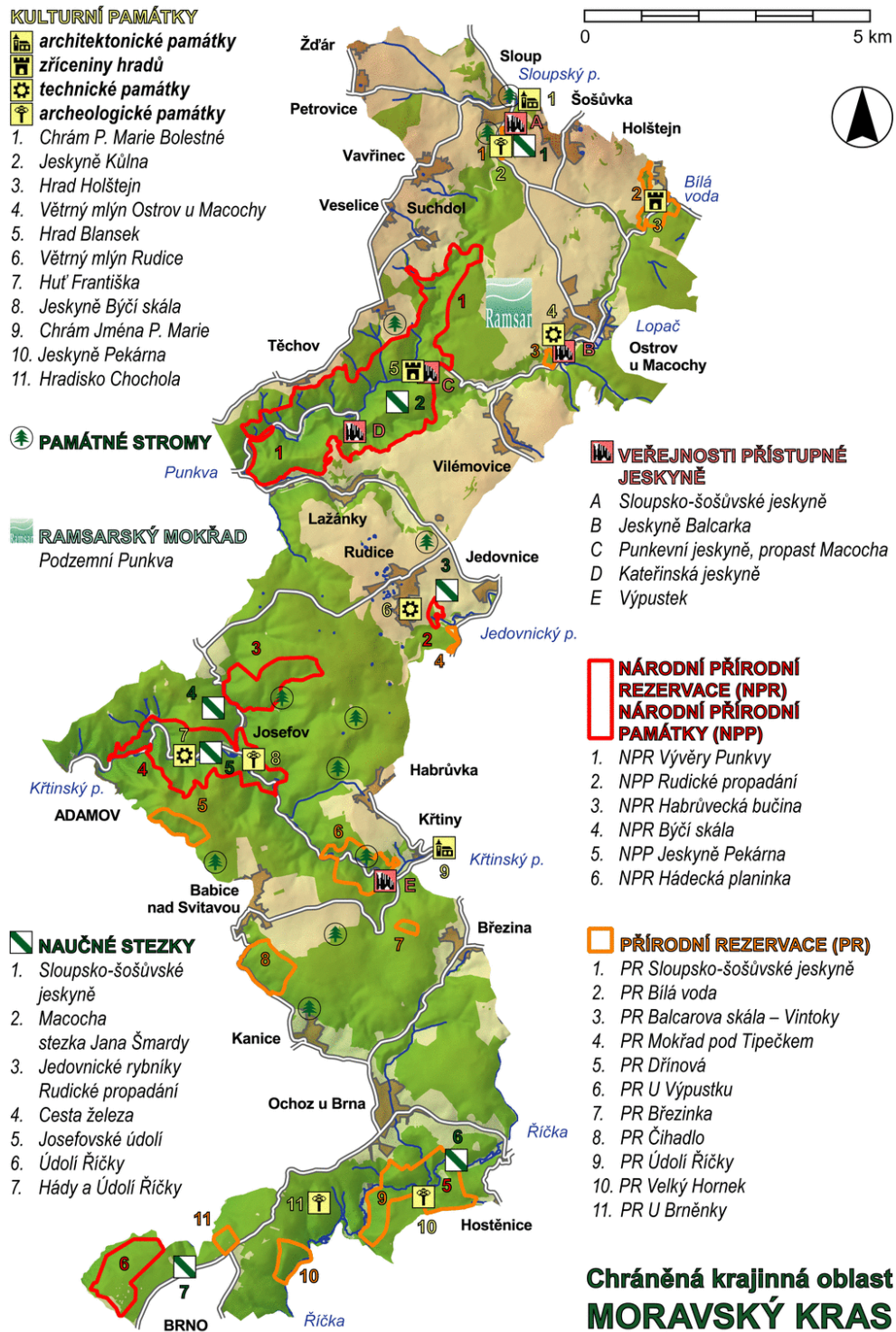

Mapa 1: Aktuální podrobná mapa obce Senetářov (Zdroj: www.mapy.cz, 19. 4. 2016)

Mapa 2: Aktuální podrobná mapa obce Rudice (Zdroj: www.mapy.cz, 19. 4. 2016)

Příloha č. 2

Mapa 3: Mapa Chráněné krajinné oblasti Moravský kras (Zdroj: AOPK ČR, 9. 4. 2016)

Příloha č. 3

Dobrý den,

jmenuji se Ivana Nesrovnalová a jsem studentkou Mendelovy univerzity v Brně. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který mi pomůže k vypracování mé diplomové práce na téma *Proměny české kulturní krajiny*. Veškeré Vámi sdělené informace budou využity pouze k potřebám této práce a budou anonymní.

Předem Vám děkuji za spolupráci

1. Jak dlouho žijete v obci Senetářov/Rudice? (1 odpověď)

- a) méně než 30 let
- b) 30 – 50 let
- c) více než 50 let

2. Jakým způsobem jste se do obce dostal/a? (1 odpověď)

- a) narodil/a jsem se zde
- b) přiženil/přivdala jsem se sem
- c) přistěhoval/a jsem se sem

3. Jak často v průběhu roku navštěvujete krajinu v okolí obce? (1 odpověď)

- a) každý den
- b) několikrát týdně
- c) několikrát měsíčně
- d) několikrát ročně

4. Během Vašeho života se podle Vás krajina v okolí obce: (1 odpověď)

- a) změnila výrazně
- b) změnila se trochu
- c) téměř se nezměnila

5. Které hospodářské plochy se podle Vás v okolní krajině změnilo nejvíce?

(Napište prosím na příslušný řádek, zda podle Vás došlo k jejich úbytku či nárůstu.)

- a) zalesnění
- b) orná půda.....
- c) louky a pastviny.....
- d) zahrady a sady.....
- e) zástavba.....
- f) jiné. Uveďte prosím příklad.....

6. Během Vašeho života se krajina v okolí obce změnila: (1 odpověď)

- a) rozhodně k lepšímu
- b) spíše k lepšímu
- c) spíše k horšímu
- d) rozhodně k horšímu

Uveďte prosím konkrétní příklad/y změny (pozitivní i negativní).....

7. Znáte některé, v současnosti již zaniklé, významné prvky v okolí obce?

(Pokud nějaké znáte, napište prosím na příslušný řádek, kde se prvky nacházely.)

- a) alej
- b) významný strom.....
- c) rybník.....
- d) studánka.....
- e) sad.....
- f) lokalita vzácných rostlin.....
- g) drobné sakrální stavby (kříže, boží muka, apod.).....
- h) neznám žádné významné zaniklé prvky.....
- ch) jiné. Uveďte prosím, které

8. Ve které době (během Vašeho života) došlo k nejvýraznějším změnám v okolní krajině?

Uveďte prosím, čím byly tyto změny způsobeny.....

9. Co je podle Vás typického pro krajinu v okolí Vaší obce?

Uveďte prosím příklad/y

.....

10. Jak velkou hodnotu má pro Vás okolní krajina? (1 odpověď)

- a) velkou, zajímám se o její vzhled
- b) ne moc velkou, zajímají mne jen konkrétní věci
- c) žádnou, nezajímám se o ni

11. Čeho si nejvíce ceníte na této krajině? Co je podle Vás největší předností okolní krajiny?

Uveďte prosím příklad/y

.....

12. Jaký význam má pro utváření současného vzhledu krajiny v okolí obce:

• zástavba	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• pole	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• lesní plochy	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• louky a pastviny	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• sady a zahrady	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• vodní plochy	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký
• ostatní	1. velmi malý	2. spíše malý	3. spíše velký	4. velmi velký

13. Jste se současným vzhledem krajiny v okolí obce spokojen/á? (1 odpověď)

- a) ano, jsem spokojen/a
- b) ne, nejsem spokojen/a

Pokud nejste spokojen/a, uveďte prosím, co byste chtěl/a změnit

.....

14. Jaké hodnoty je podle Vás nutné v okolní krajině chránit, aby zůstaly zachovány pro další generace?

Uveďte prosím příklad/y

.....

Jaké je Vaše pohlaví? (1 odpověď)

- a) žena
- b) muž

Do které věkové kategorie se řadíte? (1 odpověď)

- a) 50 – 59 let
- b) 60 – 69 let
- c) 70 – 79 let
- d) 80 – 89 let
- e) 90 a více let

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (1 odpověď)

- a) základní vzdělání
- b) SŠ s výučním listem
- c) SŠ s maturitní zkouškou
- d) vyšší odborné vzdělání
- e) vysokoškolské vzdělání

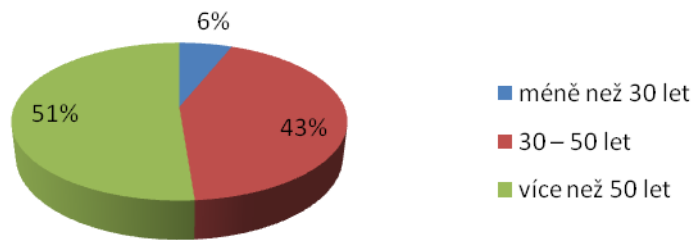
Zde můžete uvést jakékoliv Vaše postřehy, poznámky, připomínky apod.

.....
.....

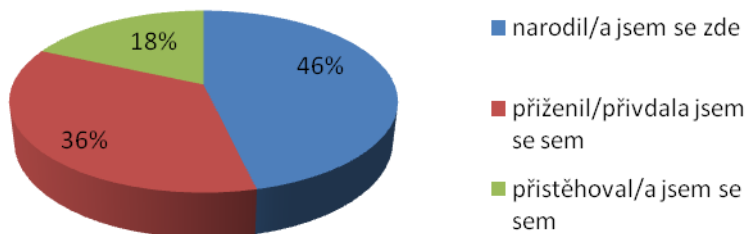
Děkuji Vám za vyplnění dotazníku
Ivana Nesrovnalová

Příloha č. 4

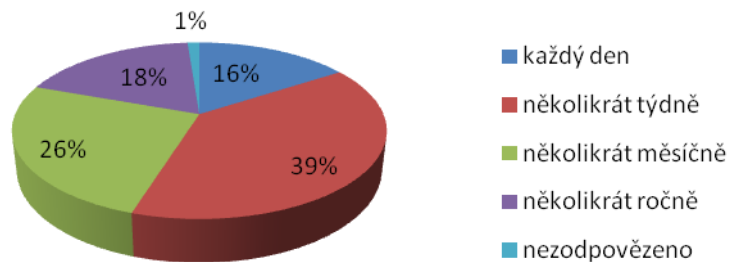
1. Jak dlouho žijete v obci Senetářov?

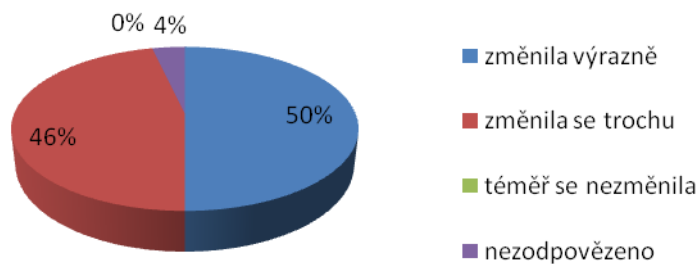
2. Jakým způsobem jste se do obce dostal/a?

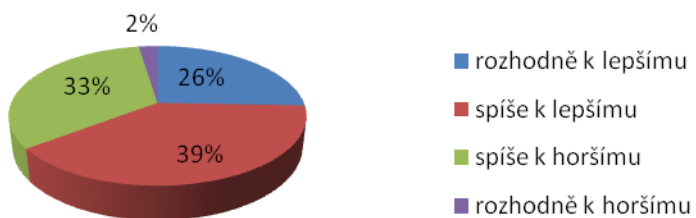
3. Jak často v průběhu roku navštěvujete krajinu v okolí obce?

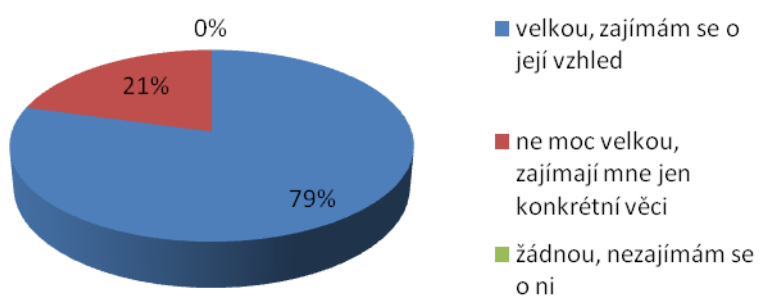
4. Během Vašeho života se podle Vás krajina v okolí obce:

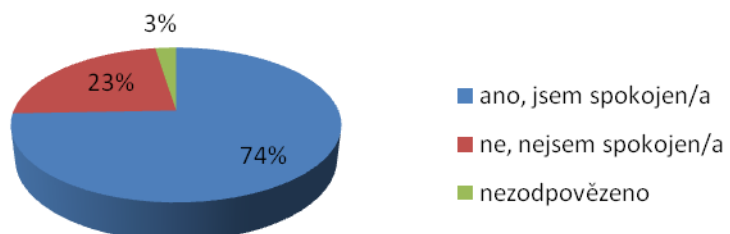
6. Během Vašeho života se krajina v okolí obce změnila:

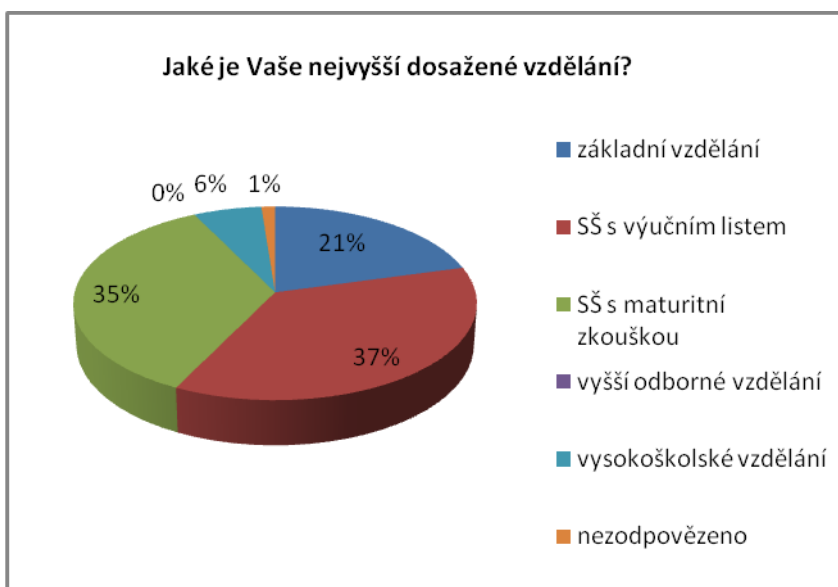
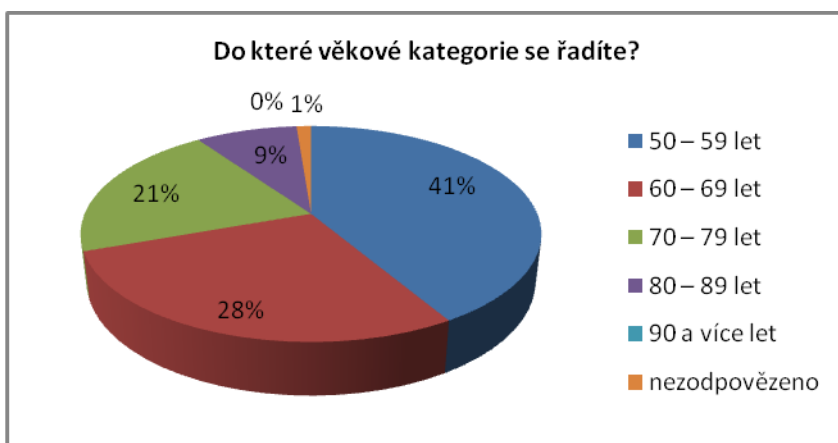

10. Jak velkou hodnotu má pro Vás okolní krajina?

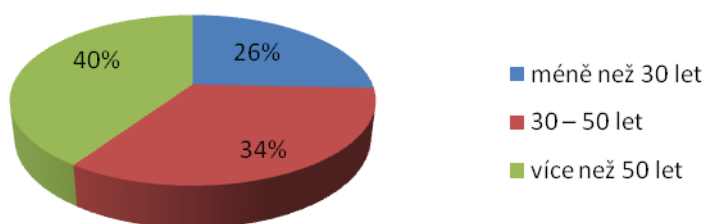
13. Jste se současným vzhledem krajiny v okolí obce spokojen/á?

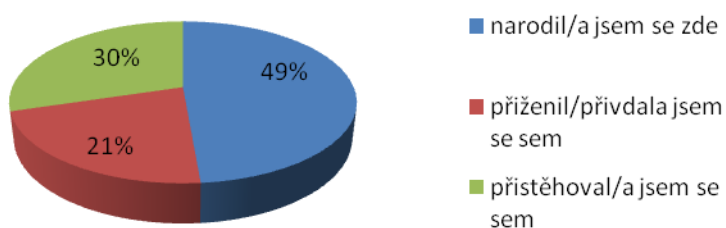

Grafy: Grafické zobrazení výsledků dotazníkového šetření v Senetářově (Zdroj: vlastní zpracování)

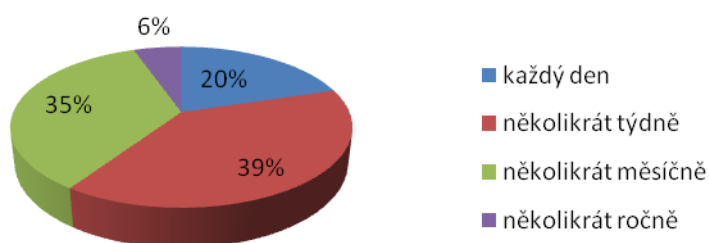
1. Jak dlouho žijete v obci Rudice?

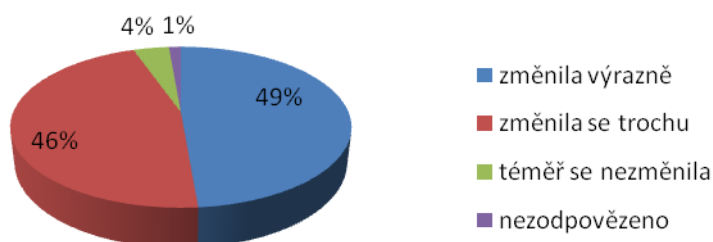
2. Jakým způsobem jste se do obce dostal/a?

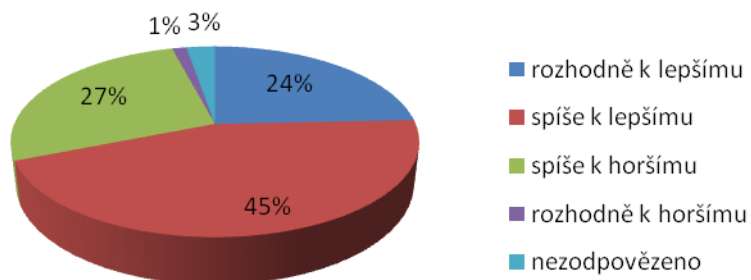
3. Jak často v průběhu roku navštěvujete krajinu v okolí obce?

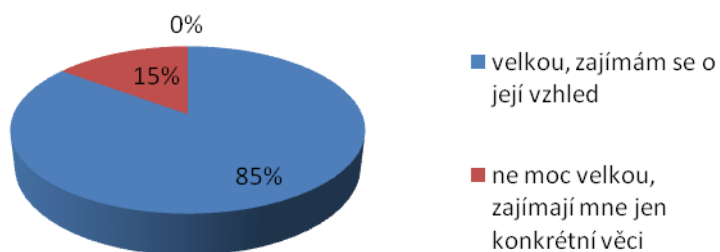
4. Během Vašeho života se podle Vás krajina v okolí obce:

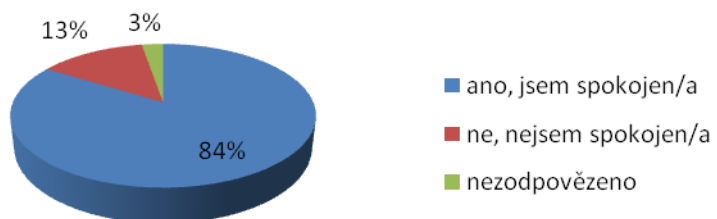
6. Během Vašeho života se krajina v okolí obce změnila:

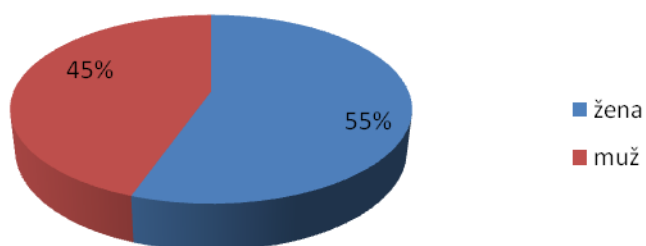
10. Jak velkou hodnotu má pro Vás okolní krajina?

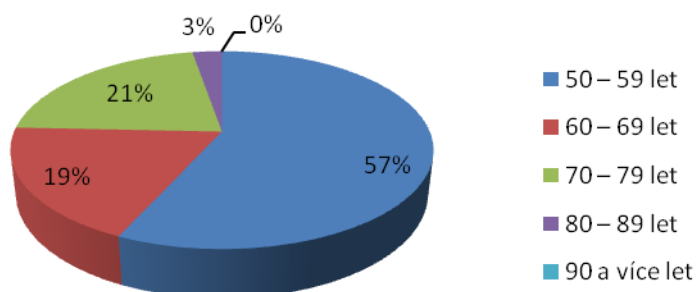
13. Jste se současným vzhledem krajiny v okolí obce spokojen/á?

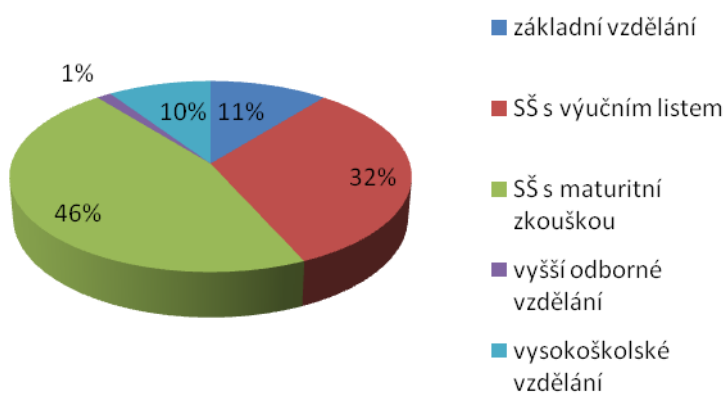
Jaké je Vaše pohlaví?

Do které věkové kategorie se řadíte?

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

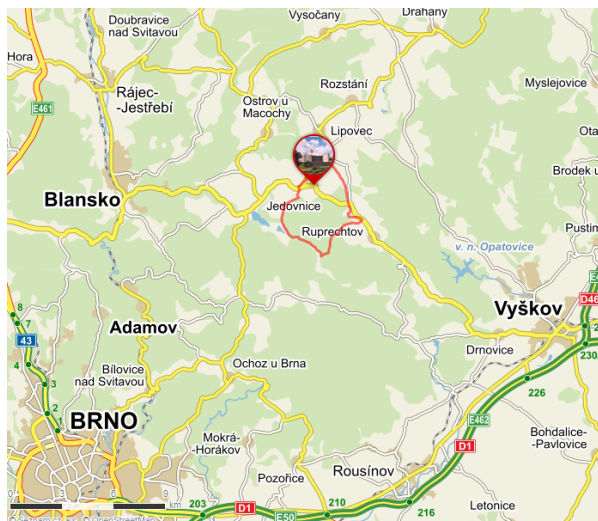

Grafy: Grafické zobrazení výsledků dotazníkového šetření v obci Rudice (*Zdroj: vlastní zpracování*)

Příloha č. 5

Kompletní charakteristika oblasti - obec Senetářov

Obec Senetářov je vzdálena 15 km východně od města Blansko. Svými katastrálními hranicemi sousedí na jihu a západě s Jedovnicemi, na severu s Kotvrdovicemi, na východě s Krásenskem a Podomím a na jihovýchodě s Ruprechtovem.

Mapa 1: Mapa s umístěním obce (Zdroj: www.mapy.cz)

Základní informace o obci

Senetářov je součástí Jihomoravského kraje a náleží k okresu Blansko. Hranice zájmového území je totožná s katastrálním územím obce Senetářov. Jeho rozloha činí necelých 1 384 ha. Nadmořské výšky se pohybují v průměru mezi 520–560 m n. m. Nejvyšší nadmořskou výšku dosahuje území na severním okraji pod vrcholem Kojálu 596 m n. m. Počet obyvatel (k 31. 12. 2014) činil 536. Z hlediska využití občanské vybavenosti spadáje obec k Jedovnicím. Nejbližší základní škola je v Podomí.

Centrální zónu obce tvoří prostorná návěs, volně obestavěná původními zemědělskými usedlostmi, kterou prochází silnice severojižním směrem. Dominantou prostoru návsi je novodobý kostel sv. Josefa, parková úprava návsi se třemi rybníčky dotváří obraz centra obce. Mimo souvislé hranice současného území obce je pila na severním okraji k.ú. a plocha s prodejem ojetých vozů na západním okraji k.ú. V katastru se nachází areál živočišné výroby (ÚPO Senetářov, 2005).

Fyzicko-geografická charakteristika

Území leží na okraji lesního komplexu Dražanské vrchoviny. Do jihovýchodní části území zasahuje Přírodní park Rakovecké údolí. Severní část k.ú. je zcela zemědělsky využívána. Jižní část zájmového území, kterou tvoří plochy lesů, je značně členitá.

Geologické a půdní poměry

Na geologické stavbě zájmového území se podílí kulm Dražanské vrchoviny – spodnokarbonské droby, jílovité břidlice a slepence, pomístně jako překryvné útvary se vyskytují spraše, eluviální a deluviální sedimenty.

Z půdních typů v závislosti na charakteru zvětralin a svahovin převládá mozaika hnědých půd oligotrofních až mezotrofních, na svahovinách s eolickou příměsí se vyskytují hnědozemě, často oglejené nebo illimerizované, kamenité, zastoupené hlavně v lesích. V údolích se nacházejí glejové půdy, na skalních útvarech rankry

Vodstvo

Plochy reliéf je členěn údolními přítoky Jedovnického potoka, na severním okraji částečně Krasovským potokem (Punkva - Svitava), v jihovýchodní části potokem Rakovec. Podmínky rozvoje zástavby obce jsou dány situováním sídla v mělkém údolí Senetářovského potoka, který protéká obcí od severu k jihu, v nadmořské výšce 520–560 m n. m. Všechny vodoteče náleží k povodí Dyje.

Podnebí

Klimaticky patří území spíše k chladnějšímu vzhledem k mírně teplé oblasti klimatického okrsku, do kterého spadá. Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 6 až 7 °C. Délka období s průměrnou denní teplotou vzduchu 5 °C je cca 210 dní, 10 °C cca 150 dní, 15 °C cca 80 dní v roce. Mezoklimaticky se výrazně odlišují zaříznutá údolí s teplotní inverzí při dnech a zastíněných částech a zvýšenou teplotou a výparech na svazích slunných expozic. Průměrný úhrn srážek v roce činí 630 až 680 mm.

Ochrana přírody a krajiny

Celková ekologická stabilita území je hodnocena do úrovně středního stupně. Příznivě ji ovlivňuje lesní komplex Dražanské vrchoviny. Naopak nepříznivě působí souvislý pruh zemědělských pozemků s nízkým stupněm ekologické stability. Dále velice negativně působí absence čistírny odpadních vod, a s tím spojené úniky saponátů do vodních toků, které likvidují organismy žijící ve vodě. Také se v důsledku nevhodné přeměny

původních smíšených lesů na smrkové monokultury snižuje druhová rozmanitost ekosystému. Dalším problémem je přeměna luk a pastvin na ornou půdu.

Přímo v katastrálním území Senetářova se nenachází žádná zvláště chráněná území. Nejbližší přírodní park je Rakovecké údolí. V centrální části obce se nachází tři chráněné památné stromy - rozložitě lípy velkolisté. Dvě z nich rostou v parku u vývěsky a třetí byla vysazena u autobusové zastávky. Nachází se zde i některé významné krajinné prvky. Jedná se hlavně o lesy, vodní toky, rybníky a údolní nivy.

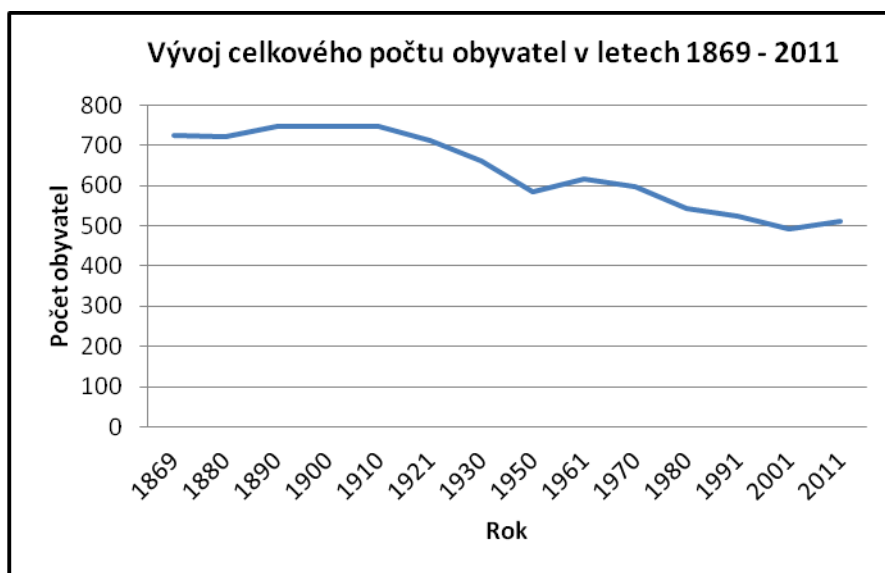
V obci se nevyskytuje žádný výrazný zdroj emisí díky realizaci plynofikace a tedy možnosti ekologičtějšího vytápění. Díky tomu je ovzduší v obci bez inverzí. Také se zde nenachází žádná příliš hlučná provozovna. Umístění zařízení, které narušuje životní prostředí prašností či exhalacemi je zakázáno. Výsledek výpočtu hlukového pásma ke konci roku 2015 byl v normě (ÚPO Senetářov, 2005).

Socio-demografická charakteristika

Vývoj počtu obyvatel

Tabulka 1: Vývoj celkového počtu obyvatel obce v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
P. o.	725	721	747	747	746	711	661	584	617	598	542	524	493	510

Graf 1: Vývoj celkového počtu obyvatel v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

V tabulce a grafu, které jsou uvedeny výše, lze až na výjimky vidět postupný růst počtu obyvatel až do roku 1910. Nejvýraznější úbytek obyvatel nastal mezi roky 1930 až 1950 a to vlivem světových válek. Poté následoval mírný růst, který se po roce 1970 opět změnil v pokles. Několik posledních desítek let roste počet obyvatel především

díky zlepšujícímu se vybavení, technické infrastruktury a především možnosti výstavby rodinných domů. Počet obyvatel dle posledního SLDB 2011 byl celkem 510.

Struktura obyvatelstva podle věku

Tabulka 2: Podíly skupin obyvatel na celkovém počtu obyvatel k 31. 12. 2014 (Zdroj: www.czso.cz)

Obyvatelstvo celkem	536
Z toho ve věku 0–14	96
Z toho ve věku 15–64	346
Z toho ve věku 65 let a více	94

Podíl obyvatel ve věku 0–14 let na celkovém počtu obyvatel je 17,9 %. Podíl obyvatel ve věku 15–64 let je 64,6 % a podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel je 17,5 %.

Zaměstnanost

V obci v současné době poskytuje pracovní příležitosti zemědělská výroba, provozy související se zemědělskou výrobou a podnikatelská výrobní činnost, která je soustředěna zejména v průmyslové zóně. Firmy, které jsou zde v pronájmu, využívají plochu pro skladovací účely, parkování vozidel, ale i výrobní účely. Především se jedná o strojírenskou, dřevařskou a papírenskou výrobu (ÚPO Senetářov, 2005).

Domovní a bytový fond, bydlení a bytová zástavba

Tabulka 3: Vývoj celkového počtu domů v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
P. d.	94	96	107	115	122	123	126	131	131	133	130	147	154	174

Počátkem 17. století byly v obci 4 domy, roku 1846 již 78 domů s 580 obyvateli a roku 1900 celkem 115 domů se 747 obyvateli. Mezi nimi rodina židovská se třemi členy a osm Němců (Knies, 1902). V průběhu dalších let, až na pár výjimek, postupně přibývalo nových domů. Jejich počet dle posledního SLDB 2011 byl celkem 174.

Tabulka 4: Obydlené byty (Zdroj: www.czso.cz)

Byty	Počet
obydlené byty celkem	174
rodinné domy	170
bytové domy	4

Z tabulky 4 je zřejmé, že se v obci nachází téměř samé rodinné domy. Byty tvoří 2 %.

Bytová výstavba rodinných domů je realizována dostavbou proluk v zastavěném území. Dále během několika posledních let probíhá výstavba nových rodinných domů v severovýchodní a severozápadní okrajové části obce. Současně s touto výstavbou probíhá přestavba a modernizace stávajícího bytového fondu na původních místech (ÚPO, 2005).

Občanská vybavenost

Senetářov má jen částečnou základní občanskou vybavenost, a z tohoto důvodu spadáje k Jedovnicím. Zde se totiž nachází stavební úřad, matriční a farní úřad, zdravotní středisko a pošta. Vyšší vybavenost poskytuje město Blansko nebo Vyškov či Brno. V Senetářově je zřízena mateřská škola s kapacitou 30 dětí, ale do základní školy musí děti dojíždět do Podomí. V nedávné době byla realizována výstavba dětského hřiště a klidové zóny v jižní části obce. Víceúčelový sál se nachází v areálu průmyslové zóny. Knihovna je zřízena v budově obecního úřadu, který je umístěn ve středu obce ve dvoupodlažní budově. V přízemí je umístěna hasičská zbrojnice a také stanice první pomoci. Hřbitov je situovaný na jihovýchodní straně obce a uvažuje se o jeho rozšíření. Ubytovací zařízení je v obci jedno v rámci restaurace U Topolů. Dále se zde nachází i hostinec U Mamuta. Sportovní vybavenost není příliš vysoká. Hřiště na kopanou TJ Sokol se již řadu let neudrží. V plánu je vybudování sportovního areálu s víceúčelovým hřištěm a plochu pro rekreaci, která by byla situovaná západně od zástavby obce (ÚPO Senetářov, 2005).

Historická charakteristika

Historický vývoj obce

Senetářov byl dle všeho založen některým pánem z Holštejna a osazen německými kolonisty. Podle zápisu v zemských deskách a zemském archivu v Brně, vlastnili kraj od roku 1251 páni z Čeblovic, Jedovnic a později z Holštejna. Když tento rod vymřel asi roku 1315, nastoupili na jejich místo páni Vokové ze Sovince, kteří koupili hrad Holštejn od Čeňka z Lipé. Tento kup Vok I. nechává zapsat roku 1349 do zemských desek v Brně. Je to historický zápis, kde je poprvé vedena vesnice pod jménem Czynolz. Další jména Senetářova jsou: roku 1371 Senotitz, roku 1406 Senotarzow, roku 1464 je zmínka v Brněnských púhonech o názvech Senotarz a Sonnendorf. Ve 14. a 15. století patřil Senetářov k panství rájeckému. Ke konci 16. století postihla krajinu neznámá katastrofa, patrně morová epidemie, již padlo za obět' mnoho obyvatel.

Začátkem 17. století zde byli páni z Drnovic, po třicetileté válce páni z Rogendorfu a od roku 1763 Salmové. Obrovskou událostí bylo zrušení poddanství a robot v roce 1848 a znovunabytí české státní samostatnosti roku 1918. V 80. letech 19. století zde byla založena perleťářská továrna na výrobu knoflíků. Rozvoj perleťářské výroby na začátku 20. století přerušila I. světová válka. Po jejím konci byla provedena pozemková reforma na Salmových pozemcích. Za protektorátu r. 1939 dostal Senetářov jméno od Němců Zinnholz. Zlé doby prožívali Senetářovští během II. světové války, kdy byla vesnice vystěhována a po válce znovu osídlena (Senetářov © 2007).

Od roku 1949 do roku 1953 proběhly v obci práce na rozšíření, směrovém i výškovém vyrovnání okresní silnice, která je hlavním tahem na cestě z Blanska do Vyškova. V roce 1968 byly postaveny autobusové čekárny. V letech 1977–1978 bylo budováno nové sportoviště na místě staré drůbežárny. V roce 1981 došlo k integraci obce Senetářova společně s několika okolními vesnicemi do střediskové obce Jedovnice. V roce 1982 byly slavnostně otevřeny kabiny na novém hřišti u příležitosti 70. výročí založení Sokola. V roce 1987 bylo odstraněno výletišťe „Cigánka“ a postaveno nové výletišťe v areálu TJ Sokol, kde se začaly pořádat taneční zábavy od roku 1989. Prostor bývalého hřiště Sokola byl zastavěn rodinnými domky. V roce 1990 občané obce inicializovali osamostatnění od střediskové obce Jedovnice. Bylo zvoleno 15 členné obecní zastupitelstvo a ujalo se správy Senetářova. V letech 1991–1992 probíhala v obci plynofikace. Od září 1995 do května 1997 probíhala v obci stavba vodovodu a rekonstrukce části kanalizace. Tato stavba byla dokončena opravou státní silnice, pod kterou v celém úseku obce vede vodovod a kanalizace (OÚ Senetářov, 1999).

Vývoj hranic obce

Během 17. století Senetářov velmi významně rozšířil své katastrální území. Především o polovinu území Podomí a také polovinu katastrálního území Bystřece, velké zaniklé vesnice v údolí Rakovce, a podobně velkou část plužiny zaniklých Dvorců. V roce 2004 došlo zatím k poslední změně hranic obce, kdy se část území směnila s územím sousední vesnice Kotvrdovice (Senetářov © 2007).

Významní rodáci a osobnosti

Nejstarší známá pečeť Senetářova, kterou senetářovští používali už v r. 1749, byla nalezena v Moravském zemském archivu v Brně. Pochází z Josefinského katastru.

Pečeť je neporušená a pod pečetí jsou jména několika místních funkcionářů: Josef Juřina (rychtář z č. 12), Arnošt Zouhar (purkmistr z č. 28). Avšak za nejvýznamnějšího rodáka je považován Alois Král (1877–1972), moravský speleolog a objevitel Demänovské jeskyně svobody na Slovensku (Senetářov © 2007).

Symboly obce

„Místní osadníci se v minulosti živilí rolnictvím, tkalcovstvím a perleťářstvím. Na staré obecní pečetě Senetářova jsou motivy slunce, radlice, krojidla a lilií, opis majuskulou GERICHT.SIGL. DES. DORFES. SONNI – TARS. Pochází patrně z 18. století. Pečetní znamení je tedy především znamením mluvícím, radlice s krojidlou symbolizují zemědělský charakter osady a lilie patrona Senetářova sv. Josefa. Autor návrhu znaku a praporu obce vytěžil z obecní pečetě to nejpodstatnější a do návrhu znaku obce vložil lilii sv. Josefa a slunce jako mluvící znamení. Figury jsou položeny na modré pole, symbolizující potok, tekoucí katastrem obce. Modrá barva je také ve spojení s užitými figurami ta nejpříhodnější. Z předpokládaného návrhu znaku vychází také poněkud upravený návrh obecního praporu.“ (Senetářov © 2007).

Obrázek 1: Znak a prapor obce (Zdroj: www.senetarov.cz)

Kulturně-etnografická charakteristika

Centrální zóna obce je tvořena prostornou návsi, která je volně obestavená původními zemědělskými usedlostmi, které dříve vytvářely jednotný architektonický vzhled. S výstavbou nových domů ale došlo k velkým změnám a v současné době již obec nemá jednotný architektonický vzhled.

Územní plán obce uvádí, že jsou v obci registrovány tři prohlášené kulturní památky:

- socha sv. Josefa před kaplí (kategorie III.)
- kříž na návsi (kategorie III.)
- dům č. 32 (kategorie II.)

V památkově chráněném domu č. p. 32 na návsi se nachází Muzeum tradičního bydlení a perleťářství. Stavení je příkladem typické hospodářské usedlosti střední Moravy. Majitelem a správcem expozice se v roce 1993 stala obec Senetářov. Samotná expozice, ale i celá selská usedlost prošla během následujících let rekonstrukcí. V roce 2011 se ve spolupráci s občanským sdružením „Muzeum Senetářov“ postupně rozšiřuje expozice o prostory chlévů a venkovních prostor. V roce 2014 byla v prostorách muzea zřízena expozice cihlářství (Senetářov © 2007).

Hlavní dominantou celé obce je kostel sv. Josefa, který se nachází na návsi naproti OÚ. „Na návsi obce stojí jedna z mála sakrálních staveb, vystavěná v Čechách v období socialismu. Jedná se o kostel sv. Josefa, unikátní moderní stavbu z roku 1971 podle projektu brněnského umělce arch. Ludvíka Kolka, inspirovanou sakrálními díly francouzského architekta Le Corbusiera“ (Kudyznudy, © 2015).

V obci je zřízeno několik různých spolků a sdružení. V následující tabulce je uveden jejich přehled spolu s uvedením orientačního počtu členů:

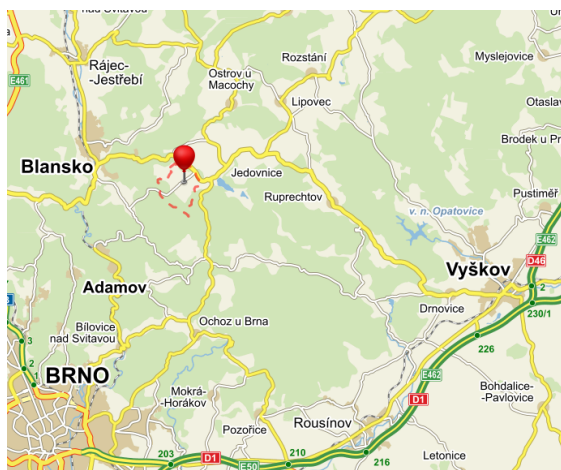
Tabulka 5: Zájmová sdružení (Zdroj: www.senetarov.cz - vlastní zpracování)

Sdružení	Počet členů
Spolek Muzeum Senetářov	cca 15
7. skautský oddíl	cca 50
Spolek Semko	cca 60
Český zahrádkářský svaz	cca 27
Sbor dobrovolných hasičů	cca 100
TJ Sokol Senetářov	cca 25

Obec je členem MAS Moravský kras, z. s. a mikroregionu Spolek pro rozvoj venkova Moravský kras. V průběhu celého roku se zde pořádají různé společenské akce. Jedná se např. o Den muzea, festival „Den Šneka Krasíka“, masopust, Kateřinská zábava, hasičské soutěže, cimbálovka s koštem vína, rozsvěcování vánočního stromu, divadelní představení (Senetářov © 2007).

Kompletní charakteristika oblasti – obec Rudice

Obec Rudice leží ve střední části Chráněné krajinné oblasti Moravský kras (dále jen CHKO Moravský kras) cca 35 km severně od krajského města Brna. Svými katastrálními hranicemi sousedí na severu s Lažánkami, na východě s Jedovnicemi, na jihu se Křtinami a Habrůvkou a na západě s Olomučany.

Mapa 2: Mapa s umístěním obce (Zdroj: www.mapy.cz)

Základní informace o obci

Obec byla založena v roce 1247 a její historie je spojena s dobýváním železné rudy. Samotný název obce je odvozen od základu slova ruda. Katastrální území obce leží v nadmořské výšce 490–530 m a rozkládá se na ploše 496 ha. Z toho 13 ha zabírá zastavěná část, která má tvar písmene V. Obec se neoficiálně dělí na tři části. Nejstarší je Dědina ve spodní části. Hajce se rozkládají na jihozápadním okraji obce směrem na Olomučany. Nejvýše položenou částí je Tumperek. Tato obecní část je nejmladší, zároveň však největší, kterou začali v 18. století osídlovat potomci původních železářů – zaměstnanci blanenských železáren. Počet obyvatel k 31. 12. 2014 činil 943.

Obec je významným výchozím místem do střední části Moravského krasu s dobrými stravovacími a dalšími turistickými službami. Prochází zde tři naučné stezky (Evropské cesty železa, Rudické doly a Jedovnické rybníky – Rudické propadání). Dále několik turisticky značených cest a cyklotras (Balák, Chaloupka a Šebela, 2009).

Fyzicko-geografická charakteristika

Geologické a půdní poměry

Z druhohorního období křídý před cca 60 miliony lety zůstaly ve střední části Moravského krasu dochovány pestře zbarvené jílovito-písčité sedimenty rudických vrstev, jež mají mocnost přes 100 m. Pestré zbarvení způsobuje různé minerální složení

písků a jílu. Vrstvy vyplňují hluboké deprese ve vápencovém podkladu. Na bázi rudických vrstev, v místě kontaktu s podložními vápenci na dně závrťů se nahromadily limonitické železné rudy. Ve svrchních vrstvách jsou poměrně hojné zkameněliny a otisky mořských hub, které se dochovaly nejčastěji v rohovcích. K zajímavým nálezům patří „geody“. Jedná se o hrbolaté kamenné koule, jejichž výplň tvoří krystaly křemene a jeho odrůd.

Pod obcí probíhá část druhého největšího jeskynního systému Moravského krasu Rudické propadání – Býčí skála. Mohutné jeskyně jsou vytvořeny podzemním korytem Jedovnického potoka, který protéká pod Rudickou plošinou v hloubce kolem 200 m. Potok vyvěrá u jeskyně Býčí skála ve Křtinském údolí. Délka celého systému je 13 km. Jedovnický potok se v propadání řítí do hloubky 86 m, kde vytváří největší českou podzemní vodopádovou kaskádu. Součástí podzemního systému je nejhlubší „suchá“ propast v ČR – Rudická propast a největší podzemní prostora – Obří dóm. Do jeskynní chodby ústí několik přítoků. Potok Tipeček je zadržen v malé podzemní přehradě. Umístěné čerpadlo vytlačuje pitnou vodu do obecního vodovodního řádu (Balák, Chaloupka a Šebela, 2009).

Vodstvo

Krajinný ráz v okolí obce je dotvářen řadou malých jezírek, která vznikla v 19. a 20. století postupným zatopením opuštěných dolů. V minulosti se na Rudické plošině vyskytovaly desítky těchto jezírek. Některá z nich byla postupně zavezena či samovolně zanikla. Do dnešní doby jich je na polích a v lese zachováno kolem čtyřiceti. Obec leží na krasové plošině. Pro ni je charakteristické, že veškerá říční a dešťová voda odtéká do podzemí. Katastr je součástí povodí řeky Svitavy a poté řeky Moravy (Balák, Chaloupka a Šebela, 2009).

Podnebí

Klima v oblasti Moravského krasu je ovlivněno členitým reliéfem, díky němuž se zde uplatňují specifické mikroklimatické poměry. Rudice leží ve střední části krasu s mírně teplým podnebím a průměrnou roční teplotou 7,7 °C. Nejchladnějším měsícem je leden s průměrnou teplotou – 2,8 °C. Nejteplejším měsícem je červenec, jehož průměrná teplota se pohybuje kolem 18,0 °C.

Moravský kras, zvláště jeho střední část, patří mezi relativně vlhčí místa ČR. Za rok zde v průměru spadne kolem 550 mm srážek. V období od října do března v průměru 210

mm srážek, tzn. 39 % ročního úhrnu. V období duben až září zde spadne 327 mm, to je 61 % ročního množství. Roční chod srážek je velmi proměnlivý (AOPK ČR, 2016).

Ochrana přírody a krajiny

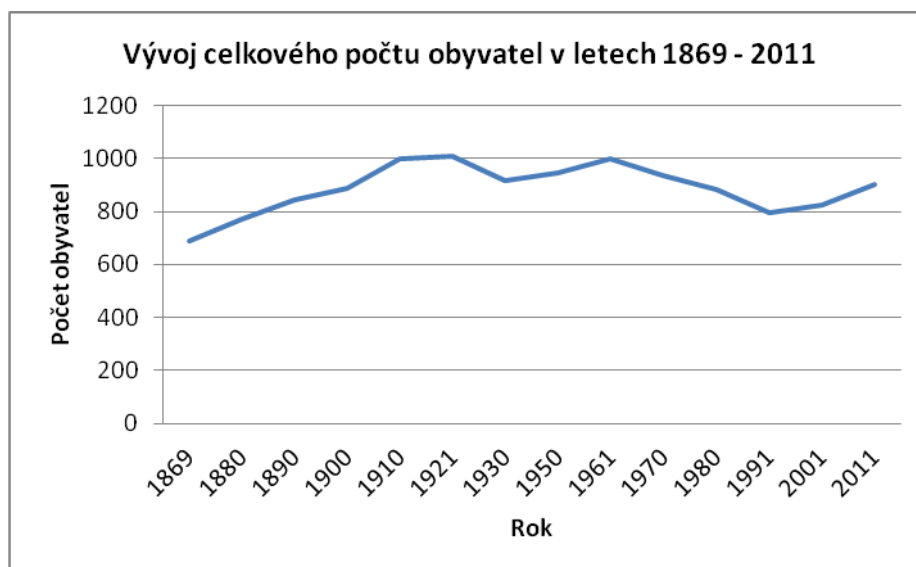
Moravský kras je chráněn jako chráněná krajinná oblast (CHKO) od 4. 7. 1956 (přehlášeno 29. 11. 1980). Dále byla na zájmovém území vyhlášena NPP Rudické propadání, která slouží především ochraně největšího propadání v ČR s vápnomilnou vegetací v okolí. Rudická jezírka vytváří vhodně prostředí pro výskyt celé řady rostlin a živočichů. Vyskytují se v nich společenstva mikroskopických organismů – plankton. Útočiště zde našla řada druhů obojživelníků a plazů (Slezák, 2000).

Socio-demografická charakteristika

Vývoj počtu obyvatel

Tabulka 6: Vývoj celkového počtu obyvatel obce v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
P. o.	687	773	843	887	1001	1010	918	947	998	938	882	793	824	904

Graf 2: Vývoj celkového počtu obyvatel v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

V tabulce i na grafu, které jsou uvedeny výše, lze vidět od roku 1869 až do roku 1921 postupný nárůst počtu obyvatel. Nejvýraznější úbytek obyvatel nastal mezi roky 1921 až 1930, který byl způsoben postupným zastavením hlubinné těžby a odchodem většího počtu horníků do jiných oblastí. Poté následoval mírný růst, který se po roce 1961 opět změnil v pokles z důvodu postupného snižování pracovních míst v zemědělské výrobě a odchodu především mladých lidí za prací do jiných odvětví. Od 90. let 20. století

počet obyvatel opět narůstá díky zlepšujícím se vybavení, technické infrastrukturu a především možnosti výstavby rodinných domů. Počet obyvatel dle posledního SLDB 2011 byl celkem 904.

Struktura obyvatelstva podle věku

Tabulka 7: Podíly skupin obyvatel na celkovém počtu obyvatel k 31. 12. 2014 (Zdroj: www.czso.cz)

Obyvatelstvo celkem	943
Z toho ve věku 0-14	188
Z toho ve věku 15 - 64	580
Z toho ve věku 65 let a více	175

Podíl obyvatel ve věku 0–14 let na celkovém počtu obyvatel je 20 %. Podíl obyvatel ve věku 15–64 let je 61,5 % a podíl obyvatel ve věku 65 let a více je 18,5 %. Demografický vývoj je pozitivní, protože podíl dětí je vyšší než podíl seniorů.

Zaměstnanost

V obci se nachází dva malé podniky, které poskytují pracovní příležitosti. Jedná se o firmu Formaco, která se zabývá obráběním kovů a firma STAS stavebniny. Dále je zde registrována řada menších podnikatelských subjektů. Jedná se např. o výrobu nábytku, obrábění kovů, čalounictví, stavba kamen a krbů, autoopravny, servis plynových spotřebičů apod. Většina občanů za práci dojíždí do okolních obcí a měst, nejvíce do okresního města Blanska a krajského města Brna (Rudice, 2016).

Domovní a bytový fond, bydlení a bytová zástavba

Tabulka 8: Vývoj celkového počtu domů v letech 1869 – 2011 (Zdroj: *Historický lexikon obcí*)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
P. d.	91	106	114	127	138	145	167	203	226	233	237	235	290	320

Počátkem 17. století zde bylo 16 domů, z nichž dva zpustly po 30leté válce. V roce 1793 zde bylo 46 domů a 236 obyvatel. Roku 1900 zde bylo postaveno již 127 domů a žilo zde 887 obyvatel, mezi nimi tři židé (Knies, 1902). V dalších letech postupně přibývalo nových domů. Nejvyšší počet jich byl postaven mezi roky 1991 a 2001. Počet domů dle posledního SLDB byl celkem 320.

Tabulka 9: Obydlené byty (Zdroj www.czso.cz)

Byty	Počet
obydlené byty celkem	320
rodinné domy	316
bytové domy	3

Z tabulky vyplývá, že se v obci nachází téměř samé rodinné domy. Byty tvoří jen 1 %.

Obec se postupně stala atraktivní z hlediska bydlení. Dokládá to i fakt, že za posledních 15 let se zde postavilo téměř 100 domů. Nyní již má obec velmi omezené možnosti v dalším rozšiřování, a proto v posledních letech roste zájem o odkup starších nemovitostí, které si posléze noví majitelé opraví a zmodernizují.

Občanská vybavenost

Obec má jen částečnou občanskou vybavenost a z tohoto důvodu spadáje k Jedovnicím, kde se nachází matriční, stavební a farní úřad, zdravotní středisko i pošta. Širší nabídku všech služeb poskytují nejbližší města Blansko a Brno. V Rudici je zřízena mateřská škola s kapacitou 44 dětí a základní škola s kapacitou 60 dětí. V blízkosti školy se nachází obecní úřad. Obecní knihovna má sídlo v Dělnickém domě, ve kterém je zřízena také galerie, víceúčelový sál a restaurace. Kaple a hřbitov jsou situovány ve východní části obce. Ubytovací zařízení jsou v obci dvě. Dále zde funguje několik obchodů, restaurací, cukrárna a v letní sezóně občerstvení u mlýna. Sportovní zázemí je velmi dobré. Nachází se zde areál s několika kurty, hřiště na beach volejbal a fotbal. V blízkosti Dělnického domu je zřízeno dětské hřiště (Rudice, 2016).

Historická charakteristika

Historický vývoj obce

Osídlení Rudice a okolní krajiny spadá do období slovanské kolonizace počátkem 9. století. Slované se v okolních hvozdech usídlili jako prospektoři, uhlíři a hlavně hutníci. Z této doby pravděpodobně pochází staroslovanský název Roda nebo Rota pro železnou rudu, od něhož je odvozen název obce.

Po roce 1180 dochází do oblasti k pronikání zemědělců z nížin a výstavbě zemědělských sídel (Jedovnice a okolí). Tak je rokem 1247 datován vznik nejstarší části budoucí Rudice, zvané Dědina. Roku 1350 získává Rudici s tvrzí Herald z Kunštátu a Lysic. Vladyka Jakub z Rudice koupil rudický majetek v roce 1414 a přímo na rudickém dvorci žil 40 let. Nejstarší dolování železných rud skončilo v roce 1450, avšak roku

1506 vydává král Vladislav další privilegium kutacího práva. Přelom v životě Rudice představuje příchod Salmů v roce 1746. Císařským dekretem dostávají Salmové výhradní právo výroby litiny na území Rakouska-Uherska. To přineslo velký rozmach sléváren.

Mezníkem v životě obce byl rok 1848, kdy byla zrušena robota a ustavena obecní samospráva, starosta a obecní zastupitelstvo. Těžba rud dosáhla vrcholu v roce 1860 a následně v roce 1893 skončila s provozem huti v Blansku. Ani poté však nezůstaly rudické doly opuštěné. Místní sedláci začali těžit doprovodné píský a především kaolinické jíly rudických vrstev.

Po vypuknutí I. světové války se musela Rudice vypořádat s bídou a hladem. Po válce se život vrátil do starých kolejí a Rudice se s větší vervou vrhla do každodenního života. Velkou událostí byla elektrifikace obce v letech 1923-1924. Události II. světové války zasáhly Rudici jen okrajově. Obnova výroby v železárnách v Blansku, Adamově, ale i rozvoj dalších činností v okolí zajistil zaměstnání a solidní životní úroveň většině obyvatel. Zlepšilo se zásobování, zdravotní i poštovní služba, občerstvení i obchodní síť. Důležitou se stala pravidelná autobusová doprava do Blanska, Jedovnic a Brna.

Pro celou oblast Moravského krasu byl významným mezníkem rok 1956, kdy bylo celé území o rozloze 96 km² vyhlášeno Chráněnou krajinnou oblastí. Rudice se ocitla v jejím středu a od této chvíle se začala řídit řadou ochranných opatření.

Ještě v 60. letech 20. století bylo v Rudici v provozu několik úpadních štol a šachet. Po ukončení těžby byly šachty na těžbu hlinek zavezeny a postupně zatopeny především srážkovou vodou. Vznikla zde řada drobných jezírek neboli „luží“. Povrchově se píský těží dodnes v pískovně Rudice – Seč. Těžba vrstev byla doprovázena nálezy druhohorních zkamenělin a rudických geod. Nejvýznamnější památky na těžbu rud a kaolínů (místa těžby, způsoby dolování i dopady na území) jsou zpřístupněny na okružní naučné stezce Rudické doly, která začíná ve Větrném mlýnu na Tumperku (Balák, Chaloupka a Šebela, 2009) a (Slezák 2000).

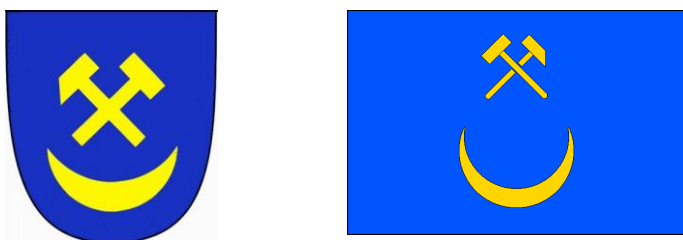
Významní rodáci a osobnosti

Patrně nejvýznamnějším reprezentantem rodu Salmů byl Hugo Salm (1776 – 1836), který vstoupil do dějin nejen jako odborník v železářství, ale i ve strojírenství, přírodovědě, geologii, speleologii a dalších vědních i filozofických disciplínách. Významnou osobností obce se stal Hugo Sánka, který do rudické školy nastoupil v roce 1890. Tento nadučitel, později ředitel, dosáhl přestavby celé školy a Rudici věnoval

celý svůj bohatý a všestranně zaměřený život. Kromě nové školy byl jeho zásluhou v roce 1908–1909 postaven vodovodní, 7 km dlouhý, přivaděč z prameniště u Jedovnic do Rudice. Další významnou osobou byl Alfons Matuška, který se účastnil veškerého dění v obci. Byl členem Sokolu a rudických hasičů, komikem, cvičitelem psů, samaritánem a mnohé další. Tři rudičtí občané byli aktivními účastníky Bitvy o Británii. Jedná se o dva piloty – Karel Trojáček a Karel Zouhar a palubní střelec – Vincenc Kocman (Slezák 2000).

Symboly obce

Znak, kterým se Rudice pyšní od roku 1995, vychází ze starých obecních symbolů. Na modrém štítu jsou zobrazeny dvě kladiva, mlátek a perlík, které připomínají bohatou hornickou tradici obce. Pod nimi je půlměsíc, který představuje jeskynní podzemí (Kulaviaková, 2010).

Obrázek 2: Znak a prapor obce (Zdroj: www.risy.cz)

Kulturně-etnografická charakteristika

Památkově chráněným objektem a zároveň významnou obecní památkou je Větrný mlýn na Tumperku s muzejní expozicí geologie a speleologie. Mlýn zvaný Větrák je nápadnou dominantou obce. Jde o jeden z šesti kamenných mlýnů holandského typu, které se v okolí nacházejí. Kamenná válcová stavba skládaná z vápence je 7,5 m vysoká. Kuželová šindelová střecha byla otáčivá s možností nastavení hřídele s lopatami do příznivého větrného proudu. Mlýn byl zbudován v roce 1865. V roce 1940 byl uzavřen a mlynářské právo bylo definitivně zrušeno v roce 1945. Stavba se stala součástí staveb technických památek vedených v péči Státního památkového úřadu v Brně. Od roku 1968 o mlýn pečovali manželé Vaverkovi z Brna. Po vypršení nájemní smlouvy a po dohodě byl mlýn s přilehlým pozemkem převeden zpět do užívacího práva OÚ Rudice. Od roku 1994 je ve mlýně otevřeno muzeum obce Rudice – expozice speleologie, mineralogie a historie rolnictví a hutnictví. Součástí expozice je Geopark

vybudovaný pod širým nebem v těsné blízkosti. Na ukázkách hornin je dokumentována geologická minulost Dražanské vrchoviny a Moravského krasu.

Dalším památkově chráněným objektem je Železný kříž, nejstarší a největší v obci. Jedná se o litinovo-řemeslný objekt z roku 1822, který byl vyroben v Blanenských železárnách a věnován Hugo Salmem (ÚPO Rudice, 1998).

V obci je vyhlášeno několik památných stromů. Jedná se o lípy velkolisté a srdčité. Nejvíce je ceněna stará hrušeň při cestě mezi Hajcemi a Tumperkem – místo zvané „U Hrušky“. Jedná se o více než 300 roků starý strom chráněný státem. Toto místo slouží jako seřadiště při různých průvodech. Vedle staré hrušně byla vysazena nová.

Kaple sv. Barbory je zasvěcena patronce horníků a jeskyňářů. Od roku 2002 slouží jako obřadní síň všem občanům, křesťanským církvím obce a případně i kulturně-společenským událostem. Stavba byla financována převážně ze sbírek, částečně obcí a budována svépomocí. Jižně od obce, cca 300 m daleko, stojí na okraji lesa směrem na Křtiny Kaplička sv. Antonína, postavená v roce 1935. Na návsi v dědině se nachází kašna zbudovaná v roce 1964 a zrekonstruovaná v roce 1997.

Obec žije bohatým společenským životem. Funguje zde řada spolků (např. Sokol, Sbor dobrovolných hasičů, Česká speleologická společnost, o.s. Větrák). Obec je součástí Spolku pro obnovu venkova Moravský kras a Místní akční skupiny (MAS) Moravský kras. Začlenění do těchto institucí usnadňuje získávání dotací a koordinaci rozvoj celého regionu. Rudice také spolupracuje s družební obcí Fallbach v Rakousku a spolupodílí se na rozvíjení partnerských vztahů s okolními mikroregiony. Sport – TJ Sokol má 216 členů a sedm aktivních oddílů.

Ke každoročním akcím pro veřejnost patří především červencové Slavnosti železa s ukázkami tavby železné rudy v replice slovanské pece a zpracováním železa. Dále např. „Pouť ke svatému Antoníčkoví“, která je spojená se mší a doprovodným programem či masopust se zábavou a pochováváním basy. Dlouhodobou tradici má Rudická galerie v Dělnickém domě, kde se každý měsíc střídají výstavy na rozmanitá témata. V průběhu roku se mohou návštěvníci zúčastnit řady dalších kulturních akcí pro veřejnost (Balák, Chaloupka a Šebela, 2009).

Příloha č. 7

Rok 1953 - Na místě zavezeného rybníka na trávnících byl zbudován přístřešek JZD
(Zdroj: Kronika obce Senetářov)

Rok 2016 – Areál JZD z pohledu od hřiště (Autor: Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016)

Rok 1955 – Pohled na pole v okolí obce (Zdroj: *Kronika obce Senetářov*)

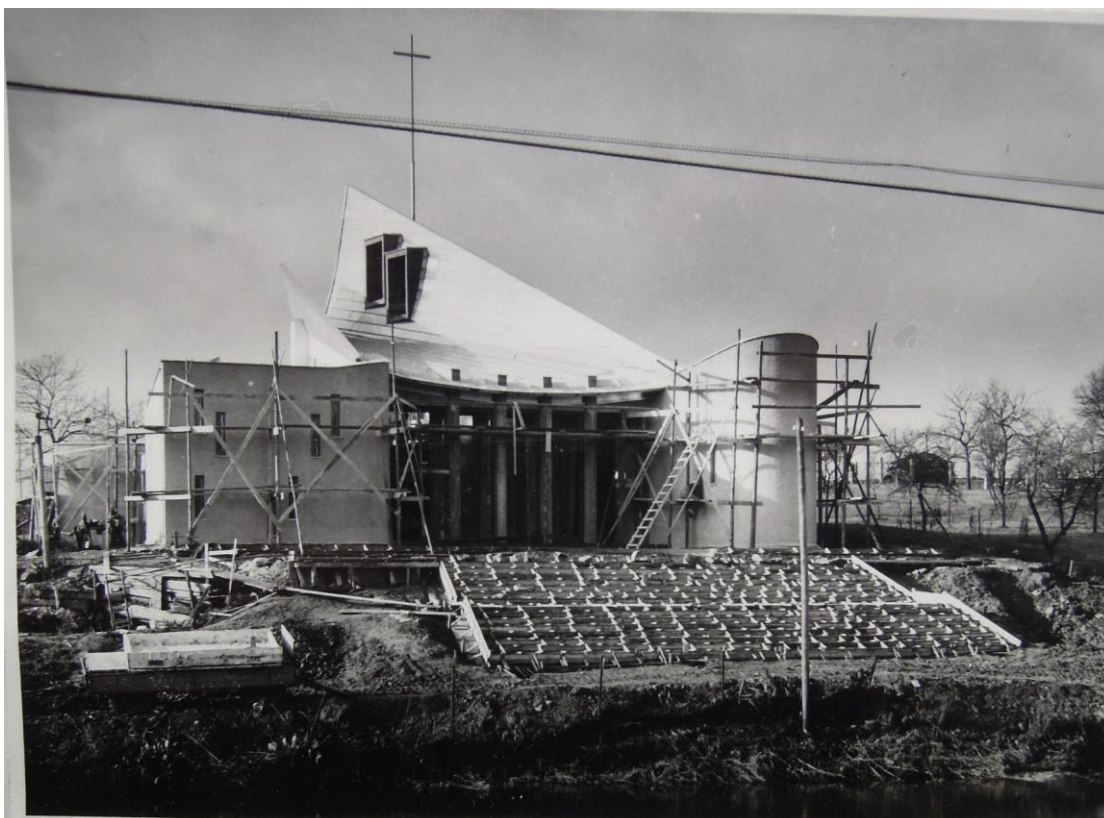
Rok 2016 – Pohled na pole a louky v okolí obce (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016*)

Rok 1956 – Ženy při ručním svazování lnu do snopků (Zdroj: Kronika obce Senetářov)

Rok 1967 – Snímek kapely „Kocouři“, která hrála na všech akcích v obci, jak na zábavách, tak při dobírkách v JZD, na 1. máje i na pohřbech (Zdroj: Kronika obce Senetářov)

Rok 1970 – Nová kaple před dokončením (Zdroj: Kronika obce Senetářov)

Rok 2016 – Kaple sv. Josefa (Autor: Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016)

Rok 1972 - Nově zbudované lavičky na návsi (Zdroj: *Kronika obce Senetářov*)

Rok 2016 – Mobiliář s cedulí naučné stezky na návsi (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016*)

Rok 1974 - Generální oprava rybníka před pohostinstvím (Zdroj: Kronika obce Senetářov)

Rok 2016 – Rybník před restaurací U Topolů (Autor: Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016)

Rok 1987 – Pohled na staré hřiště vzadu s „Cigánkou“, kde se léta konaly letní zábavy
(Zdroj: *Kronika obce Senetářov*)

Rok 2016 – Pohled na současné hřiště (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016*)

Rok 2000 – Třešňový sad u hřbitova, který byl z větší části vykácen a na jeho místě postaveny rodinné domy (*Zdroj: Kronika obce Senetářov*)

Rok 2016 – Nová zástavba na místě původního sadu (*Autor: Ivana Nesrovnalová, 16. 4. 2016*)

Příloha č. 7

Větrný mlýn v Rudici postaveny v roce 1865 (Zdroj: *Kronika obce Rudice*)

Rok 2016 – Větrný mlýn v Rudici (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016*)

Rok 1958 – Výstavba JZD (*Zdroj: Kronika obce Rudice*)

Rok 2016 – Bývalé JZD se sídly několika firem (*Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016*)

Rok 1959 – Panákování obilí (Zdroj: Kronika obce Rudice)

Rok 1965 – Shrabování píce pod Hajcemi (Zdroj: Kronika obce Rudice)

Rok 1969 – Výstavba prodejny na otočce (Zdroj: *Kronika obce Rudice*)

Rok 2016 – Současný vzhled otočky (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016*)

Rok 1967 – Závod v běhu kolem Klostermanovy studánky (Zdroj: Kronika obce Rudice)

Rok 1974 – Tělovýchovné vystoupení v Rudici na hřišti (Zdroj: Kronika obce Rudice)

Rok 1978 – Mechanické dolování písků v lomu Seč (Zdroj: Kronika obce Rudice)

Rok 2016 – Současný vzhled lomu Seč (Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)

Rok 1980 – Brigáda na poli (Zdroj: *Kronika obce Rudice*)

Rok 1985 – Poslední kovářský mistr František Nejezchleb při práci na polní výhni (Zdroj: *Kronika obce Rudice*)

Rok 1985 – Historická část obce - Opuštěná kovárna (Zdroj: *Kronika obce Rudice*)

Rok 2016 – Současný vzhled bývalé kovárny (Autor: *Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016*)

Rok 2016 – Rybníček „Šístý“ (Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)

Rok 2016 – Jezírko „Černé hlíny“
(Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)

Rok 2016 – Jezírko „U Kapličky“
(Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)

Rok 2016 – Více než 300 let stará „Hruška“ (Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)

Rok 2016 – Břizová alej lemující cestu od kaple ke hřbitovu
(Autor: Ivana Nesrovnalová, 17. 4. 2016)